

C-184/20. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2020. április 28.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Vilniaus apygardos administracinis teismas (Litvánia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2020. március 31.

Felperes:

OT

Alperes:

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (Litvánia)

Az alapeljárás tárgya

A nemzeti jogban előírt, a nemzeti közszolgálatban dolgozó személyeket terhelő azon kötelezettség, amelynek értelmében e személyek kötelesek nyilatkozni a magánérdekről. A nyilatkozatokkal kapcsolatos adatok interneten történő közzététele. A magánélet tiszteletben tartásához való jog esetleges megsértése.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) (a továbbiakban úgy is mint: rendelet) 6. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett 6. cikke (1) bekezdése e) pontjának és a rendelet 9. cikke (2) bekezdésének g) pontjával összefüggésben értelmezett 9. cikke (1) bekezdésének az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 7. és 8. cikkére tekintettel történő értelmezése.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) A [2016/679] rendelet 6. cikkének (3) bekezdésében meghatározott követelményekre, köztük arra a követelményre tekintettel, hogy a tagállami jognak közérdekű célt kell szolgálnia, és arányosnak kell lennie az elérni kívánt jogszerű céllal, valamint a Charta 7. és 8. cikkére is tekintettel úgy kell-e értelmezni a rendelet 6. cikke (1) bekezdésének e) pontjában rögzített feltételt, amely szerint az adatkezelés közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges, hogy a nemzeti jog nem írhatja elő a magánérdekre vonatkozó nyilatkozatok nyilvánosságra hozatalát és azoknak a Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (hivatalos etikai főbizottság) mint adatkezelő weboldalán történő közzétételét, amelynek révén az internet-hozzáféréssel rendelkező összes személy hozzáférhet ezekhez az adatokhoz?

2) A [2016/679] rendelet 9. cikkének (2) bekezdésében meghatározott feltételekre, köztük az annak g) pontjában meghatározott feltételre tekintettel – amely szerint az adatkezelés jelentős közérdek miatt szükséges, uniós jog vagy tagállami jog alapján, amely arányos az elérni kívánt céllal, tiszteletben tartja a személyes adatok védelméhez való jog lényeges tartalmát, és az érintett alapvető jogainak és érdekeinek biztosítására megfelelő és konkrét intézkedéseket ír elő –, valamint a Charta 7. és 8. cikkére is tekintettel úgy kell-e értelmezni a személyes adatok különleges kategóriái kezelésének a rendelet 9. cikkének (1) bekezdésében meghatározott tilalmát, hogy a nemzeti jog nem írhatja elő a magánérdekre vonatkozó nyilatkozatokkal kapcsolatos olyan adatok nyilvánosságra hozatalát, amely személyes adatok, köztük olyan adatok nyilvánosságra kerülésével járna, amelyek lehetővé teszik valamely személy politikai nézeteinek, szakszervezeti tagságának, szexuális irányultságának és más személyes adatának megállapítását, és nem írhatja elő ezen adatoknak a Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (hivatalos etikai főbizottság) mint adatkezelő weboldalán történő közzétételét, amelynek révén az internet-hozzáféréssel rendelkező összes személy hozzáférhet ezekhez az adatokhoz?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. és 8. cikke; a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) (HL 2016. L 119., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 314., 72. o.; HL 2018. L 127., 2. o.) (1), (2), (4), (26), (39), (51), (85) és (154) preambulumbekzdése, 4. cikkének (1) bekezdése, 6. cikke (1) bekezdésének c) és e) pontja, 6. cikkének (3) bekezdése, valamint 9. cikkének (1) és (2) bekezdése.

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

A közérdek és a magánérdek közszolgálat keretében történő összehangolásáról szóló törvény (a továbbiakban: törvény) (a 2018. január 1. és 2019. december 18. között hatályos változat) 1. cikke, 2. cikkének (1) bekezdése, 3. cikkének (2) bekezdése, 4. cikkének (1) bekezdése, 5. cikke, 6. cikkének (1) bekezdése, 10. cikkének (1) és (2) bekezdése, valamint 22. cikke.

Az alapügy tényállásának és eljárásának rövid bemutatása

- 1 2018. március 6-án a felperes keresetet terjesztett a Vilniaus apygardos administracinis teismas (Vilnius megyei közigazgatási bíróság, Litvánia) elé, amelyben azt kérte, hogy a Vilniaus apygardos administracinis teismas (Vilnius megyei közigazgatási bíróság) nyilvánítsa jogellenesnek és semmisítse meg a Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (hivatalos etikai főbizottság; a továbbiakban: főbizottság) 2018. február 7-i azon határozatát (a továbbiakban: határozat), amellyel a főbizottság megállapította, hogy a felperes megsértette a törvény 3. cikkének (2) bekezdését és 4. cikkének (1) bekezdését (a magánérdekre vonatkozó nyilatkozat megtételének kötelezettségét) azáltal, hogy a törvényben meghatározott eljárásnak megfelelően nem tett magánérdekre vonatkozó nyilatkozatot.
- 2 A felperes a QP állami közintézmény mint környezetvédő közjogi szerv (a továbbiakban: QP) igazgatója. A QP közbeszerzési eljárásokban vett részt és az Európai Unió LIFE+ programja egyes projektjeinek végrehajtására társfinanszírozásban részesült a Litván Köztársaság költségvetéséből.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 3 A felperes előadja, hogy nem vonatkoznak rá a törvény magánérdekre vonatkozó nyilatkozat megtételének kötelezettségét szabályozó rendelkezései. A felperes a QP igazgatójaként nem rendelkezik közigazgatási jogkörökkel. A QP alapítói és tagjai magánszemélyek. A QP-t nem hatalmazták fel állami vagy önkormányzati intézményi feladatok ellátására. A QP nem kormányzati szervezetként, az összes hatóságtól függetlenül működik.
- 4 A felperes álláspontja szerint a főbizottság indokolatlanul tekintette őt közszolgálatnál foglalkoztatott és közigazgatási jogkörökkel rendelkező személynek.
- 5 A felperes előadja, hogy a magánérdekre vonatkozó nyilatkozat tartalma és annak gyakorlatilag feltétel nélküli nyilvánosságra hozatala (a főbizottság weboldalán) lényegében arra kötelezi a nyilatkozattevőket, hogy a személyes adataikon felül más személyek személyes adatait is feltárják, ami sérti a magánélet tiszteletben tartásához való jogot.

- 6 Az alperes azzal érvel, hogy a keresetet mint megalapozatlant el kell utasítani. Előadja, hogy a törvény (2. cikkének (1) bekezdése) alapján közszolgálatnál foglalkoztatott személynek minősül az a személy is, aki megfelel a következő feltételeknek: 1) közintézménynél foglalkoztatott személy; 2) a közintézményt litván állami vagy önkormányzati költségvetésből és pénzeszközökből finanszírozzák; 3) a szóban forgó személy számára igazgatási jogköröket biztosítottak. Az alperes előadja, hogy a felperes e feltételek mindegyikének megfelel. Kifejti, hogy az igazgatási jogkörök nem csak állami, külső (kormányzati képviselő feladatai) jogkörök lehetnek, hanem belső jogkörök is, amelyeket társaságoknál, intézményeknél és szervezeteknél vezető tisztséget betöltő személyek számára biztosítanak függetlenül attól, hogy azok rendelkeznek-e közigazgatási jogkörökkel. Az igazgatási jogkörök az intézmény tevékenységének felügyeletéhez, a beosztottak munkájának ellenőrzéséhez, valamint a szervezethez, pénzügyi irányításához és ehhez hasonlókhöz kapcsolódnak. A felperes a QP-n belül igazgatási jogköröket kapott. A felperes a QP egyetlen vezető szerve; a QP tevékenységét folyamatosan az Európai Unió strukturális alapjaiból és a Litván Köztársaság állami költségvetéséből származó pénzeszközökből finanszírozzák; a felperesnek ennél fogva magánérdekre vonatkozó nyilatkozatot kell tennie.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokainak rövid összefoglalása

- 7 A Charta 7. cikke szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát és kapcsolattartását tiszteletben tartsák. A Charta 8. cikke szerint mindenkinek joga van a rá vonatkozó személyes adatok védelméhez. Az ilyen adatokat csak tisztességesen és jóhiszeműen, meghatározott célokra, az érintett személy hozzájárulása alapján vagy valamilyen más, a törvényben rögzített jogos okból lehet kezelni. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy a róla gyűjtött adatokat megismerje, és joga van azokat kijavíttatni.
- 8 A rendelet 6. cikkének (1) bekezdése rögzíti azokat a feltételeket, amelyek esetén az adatkezelés jogszerű. E feltételek a következők: az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges (c) pont); az adatkezelés közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges (e) pont).
- 9 A rendelet 6. cikkének (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy az (1) bekezdés c) és e) pontja szerinti adatkezelés jogalapját a következőknek kell megállapítania: a) az uniós jog, vagy b) azon tagállami jog, amelynek hatálya alá az adatkezelő tartozik. Az adatkezelés célját e jogalapra hivatkozással kell meghatározni, illetve az (1) bekezdés e) pontjában említett adatkezelés tekintetében annak szükségesnek kell lennie valamely közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához. Ez a jogalap tartalmazhat a rendeletben foglalt szabályok alkalmazását kiigazító rendelkezéseket, ideértve az adatkezelő általi adatkezelés jogszerűségére irányadó általános feltételeket, az adatkezelés tárgyát képező adatok típusát, az érintetteket,

azokat a jogalanyokat, amelyekkel a személyes adatok közölhetők, illetve az ilyen adatközlés céljait, az adatkezelés céljára vonatkozó korlátozásokat, az adattárolás időtartamát és az adatkezelési műveleteket, valamint egyéb adatkezelési eljárásokat, így a törvényes és tisztességes adatkezelés biztosításához szükséges intézkedéseket is, ideértve a IX. fejezetben meghatározott egyéb konkrét adatkezelési helyzetekre vonatkozóan. Az uniós vagy tagállami jognak közérdekű célt kell szolgálnia, és arányosnak kell lennie az elérni kívánt jogszerű céllal.

- 10 A rendelet 9. cikkének (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a faji vagy etnikai származásra, politikai véleményre, vallási vagy világnézeti meggyőződésre vagy szakszervezeti tagságra utaló személyes adatok, valamint a természetes személyek egyedi azonosítását célzó genetikai és biometrikus adatok, az egészségügyi adatok és a természetes személyek szexuális életére vagy szexuális irányultságára vonatkozó személyes adatok kezelése tilos.
- 11 A rendelet 9. cikkének (2) bekezdése rögzíti azokat a feltételeket, amelyek fennállása esetén az (1) bekezdés nem alkalmazandó. E feltételek között szerepel többek között az, hogy az adatkezelés jelentős közérdek miatt szükséges, uniós jog vagy tagállami jog alapján, amely arányos az elérni kívánt céllal, tiszteletben tartja a személyes adatok védelméhez való jog lényeges tartalmát, és az érintett alapvető jogainak és érdekeinek biztosítására megfelelő és konkrét intézkedéseket ír elő (g) pont).
- 12 A törvény (10. cikk, (1) bekezdés) meghatározza, hogy mely személyek nyilatkozatban szereplő adatait kell a szóban forgó eljárással összhangban nyilvánosságra hozni és közzétenni a hivatalos etikai főbizottság weboldalán. E személyek felsorolásában szerepelnek az olyan közintézmények vezetői és vezetőhelyettesei, amelyeket a litván nemzeti vagy önkormányzati költségvetésből, illetve pénzeszközökből finanszíroznak.
- 13 A magánérdekre vonatkozó nyilatkozat (a törvény 6. cikkének (1) bekezdése) főszabály szerint az abban megjelölt személy magánéletével kapcsolatos adatokat tartalmaz: a nyilatkozattevőnek és házastársának, élettársának, társának olyan személyes adatai (keresztnev, vezetéknév, munkavégzés helye, feladatok), amelyekből az adott személy magánéletének bizonyos aspektusaira (családi állapot, szexuális irányultság és hasonló) vonatkozó információ nyerhető, kapott ajándékokra vonatkozó információ; e személyek által megkötött ügyletekre vonatkozó információ, amelyből megállapíthatók a nyilatkozattevőnek és/vagy házastársának, élettársának, társának életével kapcsolatos egyes adatok, azaz az általa használt tárgyak, érdeklődési körök, kedvtelések, életstílus, pénzügyi helyzet és így tovább, az adott személyhez közel álló vagy általa ismert személyekre vonatkozó információ vagy olyan adatok, amelyek érdekütközést idézhetnek elő, valamint a nyilatkozattevő és házastársa, élettársa vagy társa közötti személyes kapcsolatra, valamint a kötelezően feltüntetendő személyek és a nyilatkozattevő, valamint házastársa, élettársa, társa közötti személyes kapcsolatra utalnak.

- 14 A magánérdekre vonatkozó nyilatkozatban szereplő személyes adatok valamely személy magánéletének szerves részét képezik, és azok közlése sértheti a szóban forgó személy magánéletének tiszteletben tartásához való jogát, és hátrányosan érintheti a biztonságát, vagyis ezen adatok közlése veszélyeztetheti a szóban forgó személy életét és egészségét, egyéb jogait és szabadságait, valamint számára más negatív jogkövetkezményekkel járhat.
- 15 A nyilatkozattevő a személyes adatain felül annak ismeretében köteles más személyek személyes adatait is közölni, hogy ezen adatokat közzé fogják tenni a főbizottság weboldalán, ezért azok korlátlan számú személy számára fognak rendelkezésre állni és azokat számos célra felhasználhatják. A törvényben (10. cikk, (2) bekezdés) meghatározott kivételek nem biztosítják a személyes adatok védelmét, mivel továbbra is lehetővé teszik a nyilatkozattevő és más személyek azonosítását, valamint e személyek a kivételek hatálya alá nem tartozó, nyilvánosságra hozott információval való összekapcsolását.
- 16 A törvény célja lényegében az, hogy a közfeladatok ellátása és a közérdek érvényesítéséhez kapcsolódó döntések meghozatala során biztosítsa az átláthatóság elvét (1. cikk).
- 17 Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban úgy is mint EUB) megjegyezte, hogy az átláthatásnak az Európai Unióról szóló szerződés 1. és 10. cikkében, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés 15. cikkében meghatározott elve lehetővé teszi a polgárok számára, hogy még inkább részt vegyenek a döntéshozatali eljárásban, és biztosítja a polgárok irányában a közigazgatás nagyobb legitimitációját, hatékonyságát és felelősségét a demokratikus rendszerben (lásd: a Bíróság 2003. március 6-i Interporc kontra Bizottság ítélete, C-41/00 P, EU:C:2003:125, 39. pont; 2010. június 29-i Bizottság kontra Bavarian Lager ítélete, C-28/08 P, EU:C:2010:378, 54. pont). Az EUB azt is megállapította, hogy a magánélet tiszteletben tartásához való alapvető jog védelme uniós szinten ugyanis megköveteli, hogy a személyes adatok védelme alóli kivételek és e védelem korlátozásai a feltétlenül szükséges határokon belül maradjanak (lásd: 2016. december 21-i Tele2 Sverige és Watson és társai ítélet, C-203/15 és C-698/15, EU:C:2016:970, 96. pont; 2017. szeptember 27-i Puškár ítélet, C-73/16, EU:C:2017:725, 112. pont).
- 18 Az EUB ítélkezési gyakorlata szerint az intézményeknek a valamely természetes személyre vonatkozó információk nyilvánosságra hozatala előtt mérlegelniük kell az uniós jogi aktusok átláthatóságának biztosításához fűződő uniós érdek súlyát, valamint a Charta 7. és 8. cikkében elismert jogok megsértésének súlyát. Márpedig az átláthatóságra vonatkozó cél semmiképpen nem élvezhet automatikusan elsőbbséget a személyes adatok védelméhez való joggal szemben, még akkor sem, ha jelentős gazdasági érdekekről van szó (lásd: 2010. november 9-i Volker und Markus Schecke ítélet, C-92/09 és C-93/09, EU:C:2010:662, 85. pont).

- 19 Jóllehet, a törvény által előírt (a személyek magánéletével kapcsolatos adatokra is kiterjedő) adatszolgáltatási kötelezettség olyan körülményekhez kapcsolódik, amelyek érinthetik a hivatali feladatok ellátása során meghozott döntéseket, az eljáró bíróság meg van győződve arról, hogy az említett körülmények fennállása önmagában nem jelenti azt, hogy közérdekű adatokról van szó, és hogy azokat közzé kell tenni. Épp ellenkezőleg, ezen adatok között olyan, különösen érzékeny személyes adatok (például élettársi kapcsolattal, azonos nemű személlyel való együttéléssel kapcsolatos információ, és így tovább) is lehetnek, amelyek nyilvánosságra hozatala főszabály szerint nem társadalmi szükséglet és a szóban forgó személy számára jelentős kellemetlenséget okozhat a magánéletében.
- 20 Az eljáró bíróság álláspontja szerint a szóban forgó körülményeknek az interneten való közlése nem szükséges a törvény által követett cél, vagyis az átláthatóság elve közszolgálatban történő érvényesülésének biztosításához. A szóban forgó adatoknak kizárólag a törvényben meghatározott jogalanyok rendelkezésére bocsátása (5. cikk), valamint ellenőrzési funkcióknak e jogalanyok részére történő biztosítása (22. cikk), ezen belül ellenőrzési funkcióknak a szakosított intézmény, a Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (hivatalos etikai főbizottság) számára történő biztosítása olyan intézkedés, amely biztosítja a törvény céljának megvalósítását.
- 21 Az eljáró bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy összeegyeztethető-e a Charta és a rendelet említett rendelkezéseivel, valamint az EUB ítélezési gyakorlatával a törvényben rögzített szabály, amely szerint a magánérdekre vonatkozó nyilatkozatokkal kapcsolatos adatok nyilvánosak és azokat közzé kell tenni.